

International Congress on Biological, Physical And Chemical Studies

International Congress on Biological, Physical And Chemical Studies - is an international conference platform under open access policy. The conference is led by international expert members who take an objective approach to peer review, ensuring each research paper is reviewed, edited by authors and evaluated on its own scholarly merits and research integration. Publishing and joining on the proceeding of the International Congress on Biological, Physical And Chemical Studies will ensure publishing experience and indexing possibilities on various global indexing.

Visseral Leyshmaniozning Epidemiologik Dinamikasi Va Zamonaviy Terapevtik Strategiyalari

O'raqova N.M.¹, Quvondiqov Sh.A.², Sattarova X.G.³

*¹²³Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Huzuridagi L.M. Isayev Nomidagi Mikrobiologiya,
Virusologiya, Yuqumli Va Parazitar Kasalliklar Ilmiy Tadqiqot Instituti*

DOLZARBLIGI.

Visseral leyshmanioz — Leishmania jinsiga mansub protozoa parazitlari tomonidan qo'zg'atiladigan, asosan Phlebotomus urug'iga mansub qum pashshalari orqali yuqadigan og'ir kechuvchi parazitlar kasallik bo'lib, bugungi kunda global sog'liqni saqlash tizimi uchun dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Kasallik dunyoning 90 dan ortiq mamlakatlarida uchraydi, ayniqsa tropik va subtropik hududlarda keng tarqalgan.

Leyshmaniozning klinik jihatdan uch asosiy shakli farqlanadi: teri, shilliq qavat va visseral shakllari. Ularning ichida visseral leyshmanioz eng og'ir kechuvchi shakl bo'lib, ichki a'zolar — jigar, taloq va suyak iligini zararlaydi hamda o'z vaqtida davolanmasa yuqori o'lim ko'rsatkichlariga olib keladi. Kasallik ko'proq bolalar va immuniteti pasaygan shaxslarda uchraydi.

Epidemiologik tahlillar visseral leyshmaniozning tarqalishi ko'plab omillar bilan chambarchas bog'liqligini ko'rsatadi. Jumladan, iqlim o'zgarishi, urbanizatsiya jarayonlari, migratsiya oqimlari hamda ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar kasallik geografiasining kengayishiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda.

MAQSAD.

Visseral leyshmaniozning epidemiologik dinamikasi va zamonaviy terapevtik strategiyalarini tahlil

qilishdan iborat.

NATIJALAR.

Turli mamlakatlarda o‘tkazilgan epidemiologik tadqiqotlar kasallikning hududiy xususiyatlarini ochib beradi. Xususan, Xitoyning Gansu va Xenan provinsiyalarida, shuningdek Nepal hududlarida olib borilgan kuzatuvlar visseral leishmaniozning nafaqat endemik hududlarda, balki yangi o‘choqlarda ham qayd etilayotganini ko‘rsatadi. O‘zbekiston sharoitida olib borilgan tadqiqotlar leishmaniozning asosan qishloq hududlarida, ayniqsa yoz va kuz oylarida ko‘proq uchrashini ko‘rsatadi. Epidemiologik kuzatuvlar natijasida kasallikning asosiy rezervuarlari sifatida kemiruvchilar va itlar aniqlangan. Visseral leishmaniozni davolashda pentavalent antimonial preparatlar, Amphotericin B va Miltefosine keng qo‘llaniladi. Zamonaviy yondashuv sifatida liposomal Amphotericin B hamda kombinatsiyalangan terapiya yuqori samaradorlik ko‘rsatadi. Biroq ushbu dori vositalarining yuqori toksikligi va narxi ularning keng qo‘llanilishiga to‘sqinlik qilmoqda.

XULOSA

qilib aytganda, visseral leishmaniozning epidemiologiyasi ekologik, biologik va ijtimoiy omillar bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, kasallikka qarshi kurashishda erta diagnostika, samarali davolash, vektor nazorati va profilaktika choralarini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

REFERENCES

- [1] Раҳимов, А., *Ўзбекистонда паразитар касалликлар ва уларнинг эпидемиологияси*. Тошкент: Фан ва технология, 2019.
- [2] Каримов, Б. ва Юсупова, Д., “Марказий Осиёда лейшманиознинг эпидемиологик хусусиятлари,” *Ўзбекистон инфекцион касалликлар журналы*, т. 2, №1, б. 25–32, 2020.
- [3] Турсунов, М., *Тиббий паразитология*. Тошкент: Ибн Сино, 2018.
- [4] Абдуллаева, Н., “Висцерал лейшманиознинг клиник ва эпидемиологик жиҳатлари,” *Ўзбекистон тиббиёт фанлари журналы*, т. 3, №2, б. 40–46, 2021.
- [5] Қодиров, С., “Паразитар касалликларнинг тарқалиши ва замонавий диагностика усуллари,” *Эпидемиология ахборотномаси*, т. 4, №1, б. 15–22, 2022.
- [6] Исмоилов, Ф. ва Расулова, Р., “Паразитар инфекцияларни даволашда замонавий ёндашувлар,” *Ўзбекистон тиббиёт журналы*, т. 5, №3, б. 55–63, 2023.
- [7] Мамадалиев, З., *Инфекцион ва паразитар касалликлар*. Тошкент: Тошкент тиббиёт академияси, 2020.
- [8] Шарипова, Л., “Висцерал лейшманиознинг иммунологик жиҳатлари,” *Иммунология ва инфекция касалликлар*, т. 2, №2, б. 28–35, 2021.
- [9] Ахмедов, Р., “Зооноз инфекцияларни эпидемиологик мониторинг қилиш,” *Ўзбекистон жамоат саломатлиги журналы*, т. 1, №1, б. 10–18, 2019.

- [10] Нурматов, Д. ва Усмонова, Г., “Висцерал лейшманиозни даволашдаги замонавий ютуқлар,” *Клиник терапия журналы*, т. 6, №2, б. 44–51, 2024.
- [11] Ҳасанов, О., “Вектор орқали юқувчи касалликлар ва уларни назорат қилиш стратегиялари,” *Тиббий паразитология шарҳи*, т. 3, №2, б. 19–27, 2022.
- [12] Эгамбердиев, Й., *Инфекцион касалликлар эпидемиологияси*. Тошкент: Фан, 2019.
- [13] Сатторов, М., “Паразитар касалликларга қарши жамоат саломатлиги чора-тадбирлари,” *Саломатлик ва жамият*, т. 2, №3, б. 36–42, 2021.
- [14] Рузметова, Т., “Тропик касалликларни фармакологик даволаш,” *Ўзбекистон фармакология журналы*, т. 4, №1, б. 50–58, 2023.
- [15] Худойбердиев, А., “Лейшманиозни диагностика ва даволашнинг замонавий усуллари,” *Ўзбекистон тропик тиббиёт журналы*, т. 1, №2, б. 12–20, 2024.